

ĐẠI HỌC ĐÀ NẴNG
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ

SIVALATH KEOMANIVANH

**QUẢN LÝ CHI NGÂN SÁCH TẠI HUYỆN
KAYSONE PHOMVIHANE, TỈNH
SAVANNAKHET, NƯỚC CỘNG HÒA
DÂN CHỦ NHÂN DÂN LÀO**

TÓM TẮT ĐỀ ÁN THẠC SĨ QUẢN LÝ KINH TẾ

Mã số: 834 04 10

Đà Nẵng - Năm 2025

Công trình được hoàn thành tại
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ, ĐHQĐHN

Người hướng dẫn khoa học: TS. Nguyễn Thị Phương Thảo

Phản biện 1: TS. Nguyễn Hữu Nguyên Xuân

Phản biện 2: TS. Nguyễn Thị Hải Yến

Đề án sẽ được bảo vệ trước Hội đồng chấm Đề án tốt nghiệp Thạc sĩ
Quản lý kinh tế hợp tại trường Đại học Kinh tế, Đại học Đà Nẵng
vào ngày 01 tháng 11 năm 2025

Có thể tìm hiểu đề án tại:

- Thư viện trường Đại học Kinh tế, ĐHQĐHN

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề án

Ngân sách nhà nước là công cụ quan trọng của Nhà nước trong điều tiết vĩ mô, đảm bảo mục tiêu phát triển kinh tế - xã hội, an ninh quốc phòng, dịch vụ công và an sinh xã hội. Tại CHDCND Lào, cùng với tiến trình cải cách tài chính công, Nhà nước đã đẩy mạnh phân cấp ngân sách, tăng tính minh bạch và hiệu quả. Tuy nhiên, thực tế tại huyện Kaysone Phomvihane cho thấy còn nhiều bất cập: lập và phân bổ dự toán chưa gắn với định hướng phát triển dài hạn; tình trạng chi vượt, chi sai mục đích vẫn diễn ra; tỷ trọng chi thường xuyên cao, trong khi chi đầu tư phát triển thấp; kiểm tra, giám sát thiếu đồng bộ; năng lực cán bộ tài chính còn hạn chế trước yêu cầu chuyển đổi số. Xuất phát từ lý do này, đề tài ***“Quản lý chi ngân sách tại huyện Kaysone Phomvihane, tỉnh Savannakhet, CHDCND Lào”*** được lựa chọn nghiên cứu với ý nghĩa lý luận và thực tiễn.

2. Mục tiêu của việc xây dựng đề án

Mục tiêu tổng quát:

Trên cơ sở đánh giá thực trạng về quản lý chi ngân sách trên địa bàn huyện Kaysone Phomvihane, tỉnh Savannakhet, nước CHDCND Lào, đề án đề xuất một số nhiệm vụ và giải pháp nhằm hoàn thiện công tác này trong thời gian đến.

Mục tiêu cụ thể

- Hệ thống hoá cơ sở lý luận và căn cứ pháp lý về quản lý chi ngân sách
- Phân tích thực trạng về quản lý chi ngân sách trên địa bàn huyện Kaysone Phomvihane.

- Đề xuất các giải pháp hoàn thiện công tác quản lý chi ngân sách trên địa bàn huyện Kaysone Phomvihane, tỉnh Savannakhet và tổ chức thực hiện các giải pháp mà đề án đề xuất.

3. Đối tượng, phạm vi nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu

Đề án tập trung nghiên cứu công tác quản lý chi ngân sách Nhà nước trên địa bàn huyện Kaysone Phomvihane, tỉnh Savannakhet, nước Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Lào

Phạm vi nghiên cứu

Nội dung: Đề án tập trung phân tích thực trạng quản lý chi ngân sách, bao gồm các nội dung chính như: lập và phân bổ dự toán chi, tổ chức thực hiện chi, kiểm tra và giám sát chi ngân sách nhà nước tại huyện.

Không gian: Nghiên cứu được thực hiện trong địa bàn hành chính của huyện Kaysone Phomvihane, tỉnh Savannakhet.

Thời gian: Đề án giới hạn trong phạm vi dữ liệu và chính sách quản lý chi ngân sách tại huyện Kaysone Phomvihane trong giai đoạn từ năm 2022 đến năm 2024.

Phương pháp nghiên cứu

Thứ nhất, phương pháp thu thập số liệu: *Một là,* phương pháp thu thập số liệu thứ cấp: Số liệu thứ cấp được khai thác từ các báo cáo, tài liệu đã có sẵn. *Hai là,* phương pháp thu thập số liệu sơ cấp: Bên cạnh việc phân tích tài liệu thứ cấp và sử dụng các phương pháp thống kê. Cuộc khảo sát được tiến hành từ tháng 7 đến tháng 8 năm 2025 với khoảng 42 cán bộ.

Thứ hai, phương pháp phân tích số liệu: được sử dụng xuyên suốt nhằm nghiên cứu cơ sở lý luận và hệ thống chính sách pháp luật

hiện hành có liên quan đến quản lý chi ngân sách nhà nước tại cấp huyện.

Thứ ba, phương pháp thống kê, so sánh và đối chiếu số liệu giúp đề án xử lý các dữ liệu thứ cấp.

4. Ý nghĩa thực tiễn của đề án

Đề án nghiên cứu về quản lý chi ngân sách tại huyện Kaysone Phomvihane có ý nghĩa thiết thực trong việc hoàn thiện cơ chế quản lý tài chính công ở cấp địa phương tại Lào. Kết quả nghiên cứu giúp nhận diện rõ điểm mạnh, hạn chế và nguyên nhân tồn tại trong công tác chi ngân sách, từ đó đưa ra giải pháp phù hợp nhằm tăng cường tính công khai, minh bạch và hiệu quả.

5. Kết cấu của đề án

Chương 1. Cơ sở lý luận và căn cứ pháp lý của quản lý chi ngân sách

Chương 2. Thực trạng quản lý chi ngân sách tại huyện Kaysone Phomvihane, tỉnh Savannakhet, nước Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Lào

Chương 3. Giải pháp quản lý chi ngân sách tại huyện Kaysone Phomvihane, tỉnh Savannakhet, nước Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Lào

Chương 4. Tổ chức thực hiện quản lý chi ngân sách tại huyện Kaysone Phomvihane, tỉnh Savannakhet, nước Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Lào

CHƯƠNG 1. CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ CĂN CỨ PHÁP LÝ CỦA QUẢN LÝ CHI NGÂN SÁCH

1.1. Các khái niệm cơ bản liên quan đến quản lý chi ngân sách

1.1.1. Ngân sách nhà nước

Ngân sách nhà nước là kế hoạch tài chính cơ bản của Nhà nước, phản ánh toàn bộ thu – chi trong một năm tài chính, vừa mang tính kinh tế, vừa mang tính pháp lý (Quốc hội CHDCND Lào, 2015). IMF (2001) coi ngân sách là bản kế hoạch tài chính thể hiện vai trò can thiệp của Nhà nước vào nền kinh tế; OECD (2019) nhấn mạnh minh bạch và trách nhiệm giải trình.

1.1.2. Chi ngân sách nhà nước

Chi ngân sách nhà nước là việc sử dụng quỹ ngân sách để đáp ứng nhu cầu chi tiêu của Nhà nước, đồng thời phản ánh quá trình phân bổ nguồn lực công theo định hướng phát triển kinh tế – xã hội (Quốc hội CHDCND Lào, 2015). Ở bình diện quốc tế, IMF (2001) coi chi ngân sách bao gồm toàn bộ các khoản chi từ hoạt động của chính phủ, từ cung ứng dịch vụ công, đầu tư hạ tầng đến trả nợ công.

1.1.3. Quản lý chi ngân sách nhà nước

Quản lý chi ngân sách nhà nước là quá trình điều hành và kiểm soát việc sử dụng quỹ ngân sách theo nguyên tắc, mục tiêu và pháp luật, nhằm bảo đảm chi tiêu công đúng đắn, tiết kiệm, hiệu quả và công bằng. Luật Ngân sách Nhà nước Lào (2015) quy định đây là trách nhiệm của cơ quan nhà nước trong các khâu từ lập dự toán, phân bổ, chấp hành đến quyết toán.

1.2. Các nội dung quản lý chi ngân sách

1.2.1. Lập dự toán chi ngân sách

Lập dự toán chi ngân sách là khâu mở đầu, nhằm dự báo và phân bổ nguồn lực cho phát triển. Luật Ngân sách Lào (2015) yêu cầu dự toán toàn diện, minh bạch, sát thực tế. IMF, OECD và World Bank đều nhấn mạnh vai trò dự toán như công cụ quản lý chiến lược, gắn với kế hoạch trung – dài hạn.

1.2.2. Phân bổ và giao dự toán chi

Phân bổ và giao dự toán là bước cụ thể hóa ngân sách cho từng đơn vị, bảo đảm công khai, công bằng và hiệu quả. Luật Ngân sách Lào (2015) quy định dựa trên nhiệm vụ chi và ưu tiên như giáo dục, y tế, hạ tầng. Tuy nhiên, phân bổ còn mang tính bình quân (World Bank, 2020). Vì vậy, cần đổi mới theo hướng gắn với kết quả đầu ra và tăng cường giám sát của HĐND, cộng đồng.

1.2.3. Thực hiện chi ngân sách

Thực hiện chi ngân sách là khâu trung tâm, biến dự toán thành chi tiêu cụ thể cho quản lý và phát triển. Các khoản chi phải đúng dự toán, tuân thủ tài chính công, kiểm soát qua Kho bạc, với hồ sơ minh chứng rõ ràng. Hiệu quả được đánh giá qua tính kịp thời, đúng mục đích và tiết kiệm, góp phần nâng cao hiệu quả sử dụng nguồn lực và kỷ luật ngân sách.

1.2.4. Quyết toán chi ngân sách

Quyết toán chi ngân sách là khâu cuối cùng trong chu trình quản lý ngân sách, có vai trò tổng hợp và đánh giá toàn diện kết quả sử dụng nguồn lực công trong một năm tài chính. Ở giai đoạn này, toàn bộ số liệu chi thực tế của các đơn vị được đối chiếu với dự toán đã giao, lập thành báo cáo quyết toán gửi cơ quan tài chính để thẩm tra, tổng hợp và trình cấp có thẩm quyền phê duyệt.

1.2.5. Kiểm tra, giám sát và đánh giá chi ngân sách

Kiểm tra, giám sát và đánh giá chi ngân sách bảo đảm sử dụng nguồn lực công đúng mục tiêu, minh bạch và hiệu quả. Hoạt động này diễn ra xuyên suốt các giai đoạn để phát hiện sai sót, ngăn ngừa thất thoát và đánh giá mức độ tuân thủ, hiệu quả và sự hài lòng của người dân.

1.3. Căn cứ pháp lý xây dựng đề án

Hệ thống pháp lý quản lý chi ngân sách tại huyện Kaysone Phomvihane khá đầy đủ: Nghị định 207/NĐ-CP (2016) tạo nguồn thu; Quyết định 120/QĐ-BTC (2018) phân cấp quyền hạn; Thông tư 03/TTLT-BTC-BKHĐT (2019) chuẩn hóa quy trình; Hướng dẫn 25/HD-STC (2022) quy định định mức chi. Kế hoạch tài chính 2022–2024 và Nghị quyết 15/NQ-HĐND (2022) nhấn mạnh kỷ luật, minh bạch và trách nhiệm giải trình.

Kết luận chương 1

Chương 1 đã khái quát cơ sở lý luận về quản lý chi ngân sách, làm rõ khái niệm, vai trò và nội dung theo chu trình khép kín: lập dự toán, phân bổ, thực hiện, quyết toán, kiểm tra, giám sát và công khai. Chương cũng nhấn mạnh yêu cầu công khai, minh bạch và kỷ luật tài chính như nền tảng để bảo đảm chi tiêu đúng mục đích, tiết kiệm và hiệu quả. Đây là cơ sở lý thuyết cho việc phân tích thực trạng tại huyện Kaysone Phomvihane ở chương 2 và đề xuất giải pháp ở các chương sau.

CHƯƠNG 2. THỰC TRẠNG QUẢN LÝ CHI NGÂN SÁCH TẠI HUYỆN KAYSONE PHOMVIHANE, TỈNH SAVANNAKHET, NƯỚC CỘNG HÒA DÂN CHỦ NHÂN DÂN LÀO

2.1. Đặc điểm tự nhiên, kinh tế - xã hội của huyện Kaysone Phomvihane, tỉnh Savannakhet

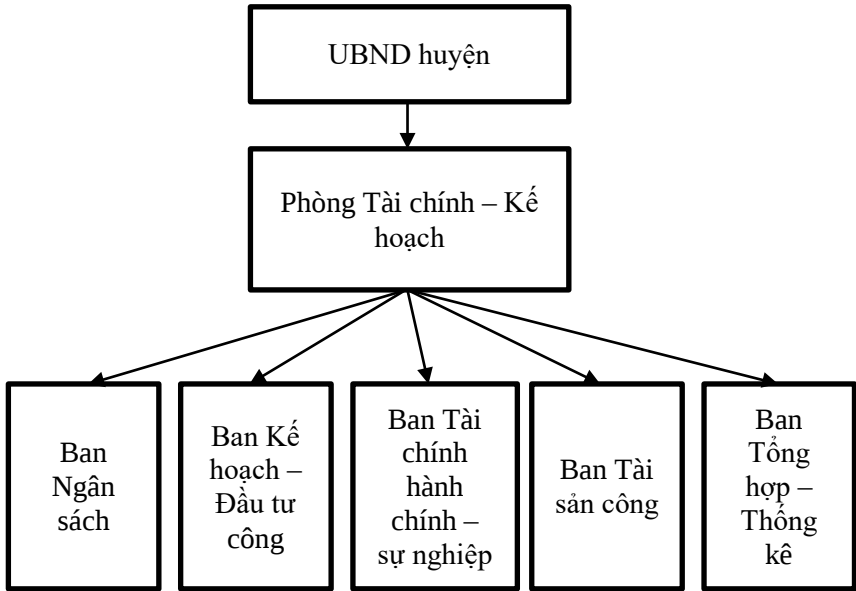
2.1.1. Đặc điểm tự nhiên

Huyện Kaysone Phomvihane là trung tâm hành chính, chính trị, kinh tế và văn hóa của tỉnh Savannakhet, có diện tích khoảng 3.560 km² (16,3% diện tích toàn tỉnh). Nằm ở phía Tây, tiếp giáp sông Mê Kông và tỉnh Mukdahan (Thái Lan) qua cầu Hữu nghị II, huyện giữ vai trò cửa ngõ giao thương quốc tế và trung tâm trung chuyển trên hành lang kinh tế Đông – Tây. Địa hình chủ yếu là đồng bằng xen gò đồi thấp, thuận lợi cho nông nghiệp, xây dựng hạ tầng,...

2.1.2. Đặc điểm kinh tế – xã hội

Huyện Kaysone Phomvihane có dân số hơn 120.000 người, mật độ cao, tập trung chủ yếu ở thị xã – trung tâm hành chính, thương mại và dịch vụ của Savannakhet. Cơ cấu dân số trẻ, lao động dồi dào cùng vị trí chiến lược trên hành lang kinh tế Đông – Tây giúp huyện trở thành động lực phát triển công nghiệp, dịch vụ, thương mại biên giới và là trung tâm giáo dục, y tế, văn hóa của tỉnh cũng như khu vực miền Trung Lào.

2.2. Tổ chức bộ máy quản lý chi ngân sách huyện Kaysone Phomvihane, tỉnh Savannakhet

Sơ đồ 2.1. Sơ đồ tổ chức bộ máy quản lý chi ngân sách huyện Kaysone Phomvihane, tỉnh Savannakhet

UBND huyện Kaysone Phomvihane giữ vai trò chỉ đạo chung trong quản lý ngân sách, từ lập dự toán, phân bổ, điều hành đến quyết toán. Phòng Tài chính – Kế hoạch là đơn vị nòng cốt, phối hợp với Kho bạc Nhà nước trong kiểm soát và quyết toán chi. Các ban chuyên môn đảm nhận chức năng riêng: Ban Ngân sách lo lập và phân bổ dự toán; Ban Kế hoạch – Đầu tư công xây dựng, giám sát kế hoạch phát triển và đầu tư công; Ban Tài chính hành chính – sự nghiệp quản lý chi cho các đơn vị công lập; Ban Tài sản công quản

lý, kiểm kê và sử dụng tài sản; Ban Tổng hợp – Thống kê thu thập, xử lý số liệu và lập báo cáo.

2.3. Thực trạng quản lý chi ngân sách tại huyện Kaysone Phomvihane, tỉnh Savannakhet, nước Cộng hòa dân chủ nhân dân Lào

2.3.1. Thực trạng lập dự toán chi ngân sách

Công tác lập dự toán chi ngân sách tại huyện Kaysone Phomvihane được triển khai hằng năm theo Luật Ngân sách Nhà nước Lào (2015) và hướng dẫn của Bộ Tài chính, Sở Tài chính tỉnh. Quy trình bắt đầu từ các đơn vị cơ sở xây dựng dự toán theo nhu cầu, sau đó Phòng Tài chính – Kế hoạch huyện tổng hợp, rà soát và cân đối, trình UBND huyện và Sở Tài chính tỉnh phê duyệt.

Bảng 2.1. Dự toán chi ngân sách tại huyện Kaysone Phomvihane năm 2022-2024

Đơn vị: triệu Kip

Nội dung	Năm		
	2022	2023	2024
1. Chi ĐT phát triển	18.274	23.493	30.184
2. Chi thường xuyên	374.485	386.490	399.485
3. Chi nộp ngân sách cấp trên	0	1.050	0
4. Chi từ nguồn bổ sung có mục tiêu	0	0	1.684
5. Chi dự phòng	6.385	7.385	9.583
TỔNG SỐ	399.144	418.418	440.936

Nguồn: Phòng Tài chính – Kế hoạch

Qua số liệu bảng 2.1 cho thấy tổng chi ngân sách huyện Kaysone Phomvihane giai đoạn 2022–2024 tăng đều, từ 399.144 triệu Kip năm 2022 lên 418.418 triệu Kip năm 2023 và 440.936 triệu Kip năm 2024, với tốc độ tăng trưởng ổn định 4,83% và 5,38%. Cơ cấu chi có sự chuyển biến tích cực khi chi đầu tư phát triển tăng mạnh trên 28% mỗi năm, phản ánh sự ưu tiên cho hạ tầng và các dự án phát triển. Trong khi đó, chi thường xuyên vẫn chiếm tỷ trọng chủ đạo, tăng nhẹ trên 3%/năm, đảm bảo hoạt động quản lý, giáo dục, y tế và dịch vụ công. Một số khoản chi khác biến động như nghĩa vụ nộp ngân sách cấp trên (phát sinh năm 2023) và chi bổ sung có mục tiêu (xuất hiện năm 2024), cùng với chi dự phòng tăng gần 30% trong năm 2024, cho thấy tính linh hoạt và chủ động hơn của huyện. Nhìn chung, dự toán ngân sách giai đoạn này bám sát yêu cầu phát triển, song cần tiếp tục điều chỉnh cơ cấu theo hướng giảm dần tỷ trọng chi thường xuyên để tăng dư địa cho đầu tư phát triển bền vững.

Kaysone Phomvihane cho thấy chất lượng nhìn chung đạt mức khá, với điểm trung bình trên 3,4 ở hầu hết các tiêu chí và phần lớn ý kiến ở nhóm hài lòng hoặc đồng ý. Tiêu chí được đánh giá cao nhất là dự toán phản ánh đúng, đủ các nhiệm vụ chi theo quy định (3,93 điểm), chứng tỏ quy trình đã bám sát yêu cầu pháp luật và bảo đảm tính đầy đủ, chính xác. Việc lập dự toán dựa trên căn cứ khoa học và số liệu thực tế cũng đạt mức cao (3,74 điểm), phản ánh sự chú trọng đến tính thống kê và dự báo. Tuy nhiên, tiêu chí gắn kết với mục tiêu phát triển kinh tế – xã hội chỉ ở mức 3,55 và sự tham gia, trách nhiệm của các đơn vị cơ sở đạt 3,42 điểm – thấp nhất trong các tiêu chí.

2.3.2. Thực trạng phân bổ và giao dự toán chi

Công tác phân bổ và giao dự toán chi ngân sách tại huyện Kaysone Phomvihane được thực hiện dựa trên quy định pháp luật, hướng dẫn của Bộ Tài chính và chỉ đạo của Sở Tài chính tỉnh Savannakhet, đồng thời gắn với kế hoạch phát triển kinh tế – xã hội hằng năm. Nguyên tắc phân bổ bảo đảm công bằng, minh bạch, đúng mục tiêu: chi thường xuyên dành cho duy trì hoạt động bộ máy, chi đầu tư phát triển ưu tiên công trình trọng điểm, dự án cấp bách và chương trình mục tiêu quốc gia.

Bảng 2.2. Tình hình phân bổ dự toán chi NSNN huyện Kaysone Phomvihane năm 2022-2024

Đơn vị: triệu Kip

Nội dung	Năm		
	2022	2023	2024
I. Chi cân đối ngân sách	392.759	409.983	429.669
I.1. Chi ĐT phát triển	18.274	23.493	30.184
Chi XD CB tập trung	8.375	13.585	14.596
Chi từ nguồn thu sử dụng đất	3.587	8.594	11.485
Nguồn khác	6.312	1.314	4.103
I.2. Chi thường xuyên	374.485	386.490	399.485
Chi quốc phòng	9.193	10.587	12.485
Chi an ninh	1.495	1.947	2.294
Chi sự nghiệp giáo dục, đào tạo và dạy nghề	284.583	301.475	312.583
Chi SN dân số	596	863	917
Chi SN VH TT	1.493	1.573	1.671
Chi SN phát nhanh, truyền hình, thông tin	1.737	1.835	2.574
Chi SN thể dục thể thao	753	736	801
Chi SN đảm bảo xã hội	8.366	9.486	10.619

Chi SN kinh tế	11.403	13.582	12.974
Chi SN môi trường	2.953	3.195	3.600
Chi quản lý hành chính, Đảng, đoàn thể	23.473	27.384	31.447
Chi khác	28.440	13.827	7.520
II. Chi nộp ngân sách cấp trên	0	1.050	0
III. Chi từ nguồn bổ sung có mục tiêu	0	0	1.684
IV. Chi dự phòng Ngân sách	6.385	7.385	9.583
TỔNG SỐ	399.144	418.418	440.936

Qua số liệu bảng 2.2 có thể thấy cơ cấu phân bổ chi ngân sách Giai đoạn 2022–2024, chi ngân sách huyện Kaysone Phomvihane tăng ổn định trên 5%/năm, ưu tiên hạ tầng, giáo dục và y tế. Chi đầu tư phát triển tăng từ 18.274 lên 30.184 triệu Kip, nhưng cơ cấu vốn còn thiếu ổn định. Chi thường xuyên chiếm tỷ trọng lớn, nhất là giáo dục và y tế, phản ánh định hướng nâng cao nguồn nhân lực và đời sống dân cư. Một số khoản chi biến động theo thực tế, chi khác giảm mạnh, chi dự phòng tăng để chủ động rủi ro. Ngân sách được phân bổ minh bạch, hợp lý nhưng vẫn phụ thuộc nhiều vào chi thường xuyên và nguồn vốn chưa bền vững.

Kết quả khảo sát cho thấy công tác phân bổ và giao dự toán chi ngân sách tại huyện Kaysone Phomvihane được đánh giá ở mức khá. Điểm nổi bật là việc tuân thủ định mức và quy định pháp luật đạt 3,83 điểm, phản ánh tính kỷ luật và đúng quy trình. Tiêu chí giao dự toán đúng thời hạn cũng được đánh giá cao với 3,81 điểm, giúp các đơn vị chủ động triển khai nhiệm vụ. Trong khi đó, việc ưu tiên cho các lĩnh vực trọng điểm đạt 3,69 điểm và tính công bằng trong phân bổ đạt 3,64 điểm, cho thấy còn dư địa để cải thiện. Thấp nhất là tiêu chí công khai, minh bạch với 3,62 điểm, phản ánh hạn chế trong phổ biến thông tin và sự tham gia giám sát.

2.3.3. Thực trạng thực hiện chi ngân sách

Công tác thực hiện chi ngân sách tại huyện Kaysone Phomvihane được triển khai theo đúng quy định pháp luật và hướng dẫn của Bộ Tài chính Lào. Quy trình gồm các bước: đơn vị sử dụng ngân sách lập hồ sơ đề nghị chi → Phòng Tài chính – Kế hoạch thẩm tra → Kho bạc Nhà nước huyện kiểm soát và thanh toán. Nhờ đó, việc chi ngân sách được đảm bảo đúng mục đích, đúng đối tượng và trong phạm vi dự toán. Các khoản chi chủ yếu gồm chi thường xuyên (lương, giáo dục, y tế, hành chính...) chiếm tỷ trọng lớn, và chi đầu tư phát triển cho các dự án hạ tầng, công trình trọng điểm. Nhìn chung, chi ngân sách đã bám sát mục tiêu, tuân thủ nguyên tắc tiết kiệm, hạn chế lãng phí.

Bảng 2.3. Tổng hợp thực hiện chi ngân sách tại huyện Kaysone Phomvihane năm 2022-2024

Đơn vị: triệu Kip

Nội dung	Năm		
	2022	2023	2024
I. Chi cân đối ngân sách	389.562	406.217	423.845
1.1. Chi đầu tư phát triển	17.560	22.314	27.845
1.2. Chi thường xuyên	372.002	383.903	395.950
II. Chi bổ sung ngân sách cấp dưới	126.487	131.826	119.532
III. Chi nộp ngân sách cấp trên	1.473	1.653	1.742
IV. Chi chuyển nguồn	32.685	79.842	91.537

V. Chi từ nguồn thu để lại	3.762	2.384	3.105
Tổng số	553.969	621.922	639.761

Giai đoạn 2022–2024, chi ngân sách huyện Kaysone Phomvihane tăng từ 553.969 lên 639.761 triệu Kip (7%/năm), phản ánh nhu cầu phát triển. Chi đầu tư phát triển tăng nhanh nhưng vẫn thấp hơn dự toán do thủ tục và quản lý hạn chế, trong khi chi thường xuyên áp đảo, làm giảm dư địa đầu tư. Chi bổ sung cho cấp dưới biến động, còn chi chuyển nguồn tăng mạnh (32.685 lên 91.537 triệu Kip), cho thấy giải ngân chậm và hiệu quả sử dụng vốn chưa cao.

Chi thường xuyên huyện Kaysone Phomvihane giai đoạn 2022–2024 tăng ổn định từ 374.485 lên 399.485 triệu Kip (3,28%/năm), bảo đảm duy trì quản lý và dịch vụ công. Giáo dục chiếm tỷ trọng lớn nhất, tăng 4,83%/năm; quốc phòng, an ninh tăng mạnh, đáp ứng yêu cầu ổn định chính trị. Các lĩnh vực dân số, môi trường, an sinh xã hội, kinh tế đều được tăng chi, trong khi chi khác giảm mạnh, phản ánh nỗ lực tinh giản khoản chi không thiết yếu. Kết quả khảo sát về thực hiện chi ngân sách tại huyện Kaysone Phomvihane cho thấy công tác này đã đạt nhiều chuyển biến tích cực nhưng vẫn còn hạn chế. Phần lớn tiêu chí đạt trên 3,4 điểm, phản ánh mức hài lòng và đồng ý của đa số cán bộ. Trong đó, tiêu chí được đánh giá cao nhất là chi đúng mục đích, đúng đối tượng (3,95 điểm), thể hiện sự tuân thủ pháp luật và bảo đảm kỷ luật tài chính. Tiêu chí chi tiêu tiết kiệm, hiệu quả đạt 3,74 điểm, cho thấy có tiến bộ nhưng vẫn còn lãng phí và phân bổ chưa tối ưu.

2.2.4. Thực trạng quyết toán chi ngân sách

Công tác quyết toán chi ngân sách tại huyện Kaysone Phomvihane được thực hiện theo đúng quy trình tài chính của Nhà nước Lào và hướng dẫn từ cấp trên. Các đơn vị sử dụng ngân sách tổng hợp chi tiêu, lập báo cáo quyết toán và gửi về Phòng Tài chính – Kế hoạch để đối chiếu với số liệu Kho bạc Nhà nước. Sau đó, báo cáo được tổng hợp, trình UBND huyện, Sở Tài chính tỉnh thẩm định và HĐND tỉnh phê duyệt.

Bảng 2.4. Quyết toán chi thường xuyên tại huyện Kaysone Phomvihane năm 2022-2024

Đơn vị: triệu Kip

STT	Nội dung	2022	2023	2024
		DT (tr.Kip)	DT (tr.Kip)	QT/DI (%)
1.	Chi đầu tư phát triển	107,2	107,1	107,7
2.	Chi thường xuyên	105,3	113,1	111,2
3.	Chi nộp ngân sách cấp trên	140,3	149,9	—
4.	Chi bổ sung có mục tiêu	—	—	7210,0
5.	Chi dự phòng/chuyển nguồn	517,6	1130,5	1004,0
Tổng số		144,1	162,9	157,8

Nguồn: Phòng Tài chính – Kế hoạch

Giai đoạn 2022–2024, chi ngân sách huyện Kaysone Phomvihane luôn vượt xa dự toán: năm 2022 vượt 44,1%, năm 2023 vượt 62,9% và năm 2024 vượt 57,8%, phản ánh dự báo và lập dự

toán chưa sát thực tế. Cả chi thường xuyên và chi đầu tư đều vượt kế hoạch: đầu tư phát triển vượt từ 7% trở lên do phát sinh chi phí công trình; chi thường xuyên tăng 5–13% mỗi năm vì áp lực giáo dục, y tế, an sinh xã hội và hành chính, trong khi dự toán chưa tính đến biến động giá cả. Đặc biệt, chi bổ sung, dự phòng và chuyển nguồn vượt gấp nhiều lần dự toán (2022 gấp 5 lần, 2023 gấp 11 lần, 2024 gấp 10 lần), cho thấy công tác dự báo yếu, gây khó khăn cân đối ngân sách và giảm minh bạch. Kết quả khảo sát về công tác quyết toán chi ngân sách tại huyện Kaysone Phomvihane cho thấy phần lớn tiêu chí được đánh giá khá tốt, với điểm trung bình từ 3,57 đến 3,88. Điểm mạnh nổi bật là báo cáo quyết toán lập đầy đủ, đúng thời hạn (3,88), phản ánh trung thực tình hình thực tế (3,83) và được thẩm định, phê duyệt minh bạch (3,83). Những kết quả này cho thấy công tác quyết toán ở huyện cơ bản đảm bảo tính chính xác, minh bạch và tuân thủ kỷ luật tài chính. Tuy nhiên, hạn chế còn tồn tại ở việc gắn kết quyết toán với đánh giá hiệu quả sử dụng ngân sách (3,64) và đặc biệt là trách nhiệm của các đơn vị trong quyết toán (3,57).

2.3.5. Thực trạng kiểm tra, giám sát và đánh giá chi ngân sách

Công tác kiểm tra, giám sát và đánh giá chi ngân sách tại huyện Kaysone Phomvihane được triển khai qua nhiều tầng nấc, kết hợp giữa giám sát nội bộ, giám sát của Hội đồng Nhân dân và sự kiểm tra từ cơ quan cấp trên như Sở Tài chính tỉnh, Thanh tra Nhà nước và Kiểm toán Nhà nước.

Bảng 2.5. Bảng tổng hợp kết quả hoạt động thanh tra, kiểm tra chi NSNN tại huyện Kaysone Phomvihane năm 2022-2024

Nội dung	Năm	Tổng
----------	-----	------

	2022	2023	2024	cộng
Số đơn vị được thanh tra (đơn vị)	23	19	27	69
Số đơn vị sai phạm (đơn vị)	5	3	5	13
Số tiền sai phạm (tr.đ)	280	150	135	565

Nguồn: Phòng Tài chính – Kế hoạch

Qua số liệu bảng 2.5 cho thấy công tác thanh tra, kiểm tra chi ngân sách tại huyện Kaysone Phomvihane giai đoạn 2022–2024 được triển khai khá rộng, với 69 đơn vị được kiểm tra, nhưng vẫn phát hiện 13 đơn vị sai phạm (gần 19%), tổng số tiền sai phạm 565 triệu Kip. Dù số sai phạm giảm trong năm 2023, đến năm 2024 vẫn còn tái diễn, phản ánh ý thức chấp hành kỷ luật tài chính chưa cao. Khảo sát về công tác kiểm tra, giám sát và đánh giá chi ngân sách tại huyện Kaysone Phomvihane cho thấy các tiêu chí đạt mức khá, điểm trung bình từ 3,36 đến 4,00. Hoạt động giám sát của HĐND, UBND (3,83 điểm) và kiểm toán (3,79 điểm) được đánh giá tích cực, song phát hiện và xử lý sai phạm còn chậm (3,55 điểm). Thấp nhất là sự tham gia của cộng đồng (3,36 điểm), cho thấy cơ chế giám sát của người dân chưa rõ nét.

2.4. Đánh giá chung về thực trạng quản lý chi ngân sách tại huyện Kaysone Phomvihane, tỉnh Savannakhet

2.4.1. Kết quả đạt được

Trong giai đoạn 2022–2024, công tác quản lý chi ngân sách tại huyện Kaysone Phomvihane đạt nhiều kết quả tích cực. Quy mô chi tăng ổn định từ 399.144 triệu Kip năm 2022 lên 440.936 triệu Kip

năm 2024, trong đó chi đầu tư phát triển tăng nhanh, thể hiện sự ưu tiên cho hạ tầng và dịch vụ công.

2.4.2. Hạn chế, bất cập còn tồn tại

Ở khâu lập dự toán, tiến độ chậm và phối hợp lỏng lẻo khiến số liệu thiếu chính xác, phải điều chỉnh trong năm. Phân bổ và giao dự toán còn thiếu minh bạch, mất cân đối khi chi thường xuyên gần 90%, chi đầu tư rất thấp. Thực hiện chi vướng giải ngân chậm, thủ tục rườm rà, CNTT chưa hiệu quả.

2.4.3. Nguyên nhân của hạn chế, bất cập

Những hạn chế trong quản lý chi ngân sách tại huyện Kaysone Phomvihane bắt nguồn từ cả nguyên nhân khách quan và chủ quan. Về khách quan, bối cảnh kinh tế khó khăn, lạm phát cao, đồng Kip mất giá làm dự toán thiếu sát thực tế; nguồn thu hạn chế khiến chi thường xuyên chiếm gần 90%, trong khi chi đầu tư phát triển và dự phòng rất thấp. Khung pháp lý chưa hoàn thiện, cơ chế giám sát cộng đồng còn thiếu cụ thể, địa bàn rộng cũng gây khó khăn cho triển khai.

Kết luận chương 2

Giai đoạn 2022–2024, chi ngân sách huyện Kaysone Phomvihane tăng ổn định trên 5%/năm, góp phần cải thiện hạ tầng và bảo đảm dịch vụ công. Tuy nhiên, cơ cấu chi còn mất cân đối, chi thường xuyên chiếm gần 90%, giải ngân đầu tư chậm, quyết toán vượt dự toán và giám sát cộng đồng hạn chế. Nguyên nhân xuất phát từ khó khăn kinh tế, khung pháp lý chưa hoàn thiện và năng lực quản lý còn hạn chế.

CHƯƠNG 3. GIẢI PHÁP QUẢN LÝ CHI NGÂN SÁCH TẠI HUYỆN KAYSONE PHOMVIHANE, TỈNH SAVANNAKHET, NƯỚC CỘNG HÒA DÂN CHỦ NHÂN DÂN LÀO

3.1. Cơ sở tiền đề cho việc đề xuất giải pháp

3.1.1. Định hướng phát triển kinh tế - xã hội của huyện Kaysone Phomvihane giai đoạn tới

Trong bối cảnh thực hiện Chiến lược phát triển kinh tế – xã hội đến năm 2030, huyện Kaysone Phomvihane được định hướng trở thành đô thị động lực của tỉnh Savannakhet, với mục tiêu tăng trưởng 7–8%/năm, cơ cấu kinh tế chuyển dịch mạnh sang công nghiệp, xây dựng và dịch vụ. Định hướng này đòi hỏi ngân sách huyện phải ưu tiên tăng chi cho đầu tư phát triển hạ tầng giao thông, khu công nghiệp, chợ biên giới, du lịch, trường học, bệnh viện, đồng thời bảo đảm chi thường xuyên cho giáo dục, y tế, an sinh và quản lý hành chính. Điều này đặt ra yêu cầu đổi mới quản lý chi ngân sách theo hướng hiệu quả, tiết kiệm, tập trung vào lĩnh vực ưu tiên, đồng thời nâng cao minh bạch và trách nhiệm giải trình

3.1.2. Định hướng cải cách tài chính công của Nhà nước Lào và tỉnh Savannakhet

Nhà nước Lào đặt mục tiêu cải cách tài chính công đến 2030, tập trung vào phân cấp, quản lý ngân sách theo kết quả, áp dụng MTEF và công nghệ số. Tỉnh Savannakhet cũng định hướng 2025–2030 tăng minh bạch, giám sát cộng đồng và trao quyền tự chủ cho huyện. Với Kaysone Phomvihane, đây vừa là cơ hội chủ động quản lý chi tiêu, vừa là áp lực nâng cao năng lực, minh bạch và gắn quản lý chi với chuẩn mực quốc tế

3.2. Các giải pháp hoàn thiện và nâng cao hiệu quả quản lý chi ngân sách tại huyện Kaysone Phomvihane

3.2.1. Hoàn thiện và nâng cao hiệu quả công tác lập dự toán chi ngân sách

Lập dự toán chi ngân sách là khâu mở đầu quan trọng, song tại huyện Kaysone Phomvihane vẫn còn hạn chế như nộp chậm, dự toán chưa sát thực tế và sự phối hợp cơ sở chưa chặt chẽ (tiêu chí “kịp thời” chỉ đạt 3,24 điểm, “trách nhiệm đơn vị” 3,42 điểm). Để khắc phục, huyện cần nâng cao dự báo, gắn dự toán với kết quả đầu ra, tăng trách nhiệm giải trình, đẩy mạnh ứng dụng CNTT và mở rộng sự tham gia của cộng đồng.

3.2.2. Hoàn thiện và nâng cao hiệu quả phân bổ và giao dự toán chi

Phân bổ và giao dự toán chi ngân sách tại huyện Kaysone Phomvihane giai đoạn 2022–2024 cơ bản tuân thủ quy định và đáp ứng nhu cầu thiết yếu, nhưng tính công bằng, minh bạch và tiến độ còn hạn chế (3,62–3,81 điểm). Cơ cấu chi mất cân đối khi chi thường xuyên gần 90%, chi đầu tư phát triển chỉ 6–7%. Huyện cần tăng tỷ trọng chi đầu tư, công khai minh bạch dự toán, giao đúng tiến độ và nâng cao phối hợp để vừa bảo đảm chi thường xuyên, vừa thúc đẩy phát triển dài hạn.

3.2.3. Hoàn thiện và nâng cao hiệu quả thực hiện chi ngân sách

Thực hiện chi ngân sách tại huyện Kaysone Phomvihane giai đoạn 2022–2024 cơ bản đúng mục đích (3,95 điểm) nhưng còn chậm giải ngân (88% năm 2023), vượt chi, ứng dụng CNTT hạn chế (3,45 điểm) và giải trình chưa cao (3,60 điểm).

3.2.4. Hoàn thiện và nâng cao hiệu quả quyết toán chi ngân sách

Quyết toán chi ngân sách tại huyện Kaysone Phomvihane giai đoạn 2022–2024 cơ bản đúng quy trình, đảm bảo tiến độ và minh bạch, song còn hạn chế ở việc gắn với đánh giá hiệu quả, trách nhiệm cơ sở chưa cao và tình trạng vượt chi vẫn xảy ra. Để khắc phục, cần gắn quyết toán với phân tích hiệu quả, tăng trách nhiệm giải trình, ứng dụng CNTT và công khai báo cáo, qua đó biến quyết toán thành công cụ nâng cao hiệu quả sử dụng ngân sách.

3.2.5. Hoàn thiện và nâng cao hiệu quả kiểm tra, giám sát và đánh giá chi ngân sách

Kiểm tra, giám sát và đánh giá chi ngân sách là công cụ then chốt bảo đảm minh bạch và phòng ngừa sai phạm. Giai đoạn 2022–2024, huyện Kaysone Phomvihane đã triển khai nhưng hiệu quả còn hạn chế: phát hiện sai phạm chậm (3,55 điểm), ít quan tâm ý kiến cộng đồng (3,36 điểm), xử lý chưa rắn đơ.

Kết luận chương 3

Chương 3 đề xuất hệ thống giải pháp hoàn thiện quản lý chi ngân sách huyện Kaysone Phomvihane: nâng cao chất lượng dự toán, điều chỉnh cơ cấu chi hợp lý, siết chặt kỷ luật và đẩy nhanh giải ngân, gắn quyết toán với đánh giá hiệu quả, tăng cường giám sát minh bạch và ứng dụng công nghệ. Các giải pháp đồng bộ này hướng tới quản lý ngân sách hiệu quả, minh bạch và bền vững, phù hợp định hướng cải cách tài chính công của Lào.

CHƯƠNG 4. TỔ CHỨC THỰC HIỆN QUẢN LÝ CHI NGÂN SÁCH TẠI HUYỆN KAYSONE PHOMVIHANE, TỈNH SAVANNAKHET, NƯỚC CỘNG HÒA DÂN CHỦ NHÂN DÂN LÀO

4.1. Tổ chức thực hiện giải pháp công tác lập dự toán chi ngân sách

Huyện Kaysone Phomvihane cần nâng cao chất lượng lập và phân bổ dự toán chi với cơ chế rõ ràng, trách nhiệm cụ thể cho từng cấp. UBND huyện ban hành kế hoạch, Phòng Tài chính – Kế hoạch thẩm định, các đơn vị lập dự toán sát thực tế, có giải trình. Phân bổ phải công khai, minh bạch, ưu tiên giáo dục, y tế, hạ tầng, tiết kiệm chi thường xuyên. Đồng thời, ứng dụng phần mềm quản lý, công khai kết quả, tăng giám sát cộng đồng và đào tạo cán bộ tài chính. Thực hiện đồng bộ sẽ giúp dự toán sát thực, minh bạch và bền vững.

4.2. Tổ chức thực hiện giải pháp phân bổ và giao dự toán chi

Phân bổ và giao dự toán chi ở huyện Kaysone Phomvihane cần minh bạch, đúng tiến độ, cân đối chi thường xuyên và đầu tư, ưu tiên giáo dục, y tế, hạ tầng, an sinh. Quá trình phải công khai, có tham vấn, đơn vị nhận dự toán lập kế hoạch và báo cáo định kỳ. Huyện cần nâng cao năng lực cán bộ, ứng dụng CNTT để tăng minh bạch và hiệu quả.

4.3. Tổ chức thực hiện giải pháp thực hiện chi ngân sách

Huyện Kaysone Phomvihane cần bảo đảm chi đúng mục đích, tiết kiệm, tránh dồn chi cuối năm. Khảo sát 2022–2024 cho thấy chi đúng đạt 3,95 điểm, tiết kiệm 3,74 nhưng giải ngân chậm (3,43) và CNTT hạn chế (3,45). Huyện cần đẩy nhanh giải ngân, số hóa quy trình, tăng minh bạch, kiểm tra chặt và khen thưởng đơn vị làm tốt.

4.4. Tổ chức thực hiện giải pháp quyết toán chi ngân sách

Giai đoạn 2022–2024, quyết toán chi ngân sách huyện Kaysone Phomvihane còn vượt chi lớn, cho thấy dự toán thiếu sát thực và kiểm soát lỏng. Huyện cần quy trình rõ trách nhiệm, ứng dụng CNTT theo dõi tự động, gắn quyết toán với đánh giá hiệu quả, tăng trách nhiệm giải trình và công khai báo cáo để HĐND, cộng đồng giám sát, qua đó nâng cao minh bạch và hiệu quả.

4.5. Tổ chức thực hiện giải pháp kiểm tra, giám sát và đánh giá chi ngân sách

Để nâng cao hiệu quả quản lý chi ngân sách, huyện Kaysone Phomvihane cần coi kiểm tra, giám sát và đánh giá là trọng tâm. Giai đoạn 2022–2024 cho thấy hạn chế: ý kiến cộng đồng ít được quan tâm (3,36 điểm), 13/69 đơn vị sai phạm với 565 triệu Kip. Giải pháp là xây dựng kế hoạch giám sát hằng năm, phát huy vai trò HĐND, phối hợp thanh tra – kiểm toán, công khai kết quả và xử lý nghiêm vi phạm. Đồng thời, ứng dụng công nghệ số theo dõi chi tiêu, mở rộng giám sát cộng đồng và đào tạo cán bộ để nâng cao chuyên môn. Thực hiện đồng bộ sẽ giúp ngân sách minh bạch, kỷ cương, hiệu quả hơn.

Kết luận chương 4

Chương 4 đã cụ thể hóa các giải pháp bằng phương thức tổ chức thực hiện phù hợp với huyện Kaysone Phomvihane, tập trung vào nâng cao chất lượng dự toán, tăng cường giám sát – kiểm tra, phát triển đội ngũ cán bộ, đổi mới phân cấp và đẩy mạnh công khai, minh bạch. Các giải pháp này nhằm khắc phục hạn chế, nâng cao hiệu quả chi ngân sách và thúc đẩy cải cách tài chính công tại địa phương.

KẾT LUẬN

Về lý luận, làm rõ chu trình quản lý chi (lập dự toán, phân bổ, thực hiện, quyết toán, kiểm tra – giám sát) và các tiêu chí đánh giá gắn với đổi mới tài chính công.

Về thực tiễn, dựa trên số liệu 2022–2024 và khảo sát 42 cán bộ, nghiên cứu ghi nhận: quy mô chi tăng từ 399.144 triệu Kip lên 440.936 triệu Kip, cơ cấu chi chuyển dịch tích cực, dự toán và phân bổ minh bạch hơn. Tuy nhiên, còn hạn chế: chi thường xuyên cao, giải ngân đầu tư chậm, dự báo thiếu chính xác, quyết toán hình thức, 13 đơn vị sai phạm 565 triệu Kip, công khai và giám sát cộng đồng còn yếu.

Từ đó, đề tài đề xuất các giải pháp: nâng cao chất lượng lập và phân bổ dự toán, tăng hiệu quả thực hiện chi, gắn quyết toán với đánh giá hiệu quả, siết chặt kiểm tra – giám sát, đẩy mạnh công khai minh bạch và trách nhiệm giải trình, đổi mới phân cấp, nâng cao năng lực cán bộ. Các giải pháp này phù hợp với định hướng phát triển đến 2030 và cải cách tài chính công của Lào, có giá trị tham khảo cho các địa phương khác trong tiến trình phát triển bền vững.